TEISINGUMO TEISMO (dešimtoji kolegija) SPRENDIMAS

2025 m. rugsėjo 11 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Bendra užsienio ir saugumo politika – Reglamentas (ES) Nr. 269/2014 – Ribojamosios priemonės, taikomos atsižvelgiant į padėtį Ukrainoje – 2 straipsnis – Lėšų ir ekonominių išteklių įšaldymas – Nukrypti leidžiančios nuostatos – 4 straipsnio 1 dalies a, b ir d punktai – Tam tikrų lėšų konkrečioms išlaidoms padengti įšaldymo nutraukimas – Žyminio mokesčio ir fiksuoto dydžio įmokos sumokėjimas siekiant pateikti skundą dėl sprendimo, kuriuo įgyvendinamas šis reglamentas – Įtraukimas“

Byloje C-384/24

dėl *Raad van State* (Valstybės Tarybos, Belgija) 2024 m. gegužės 21 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2024 m. gegužės 29 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Russisch-Kirgizisch Ontwikkelingsfonds

prieš

Belgische Staat

TEISINGUMO TEISMAS (dešimtoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas D. Gratsias (pranešėjas), teisėjai E. Regan ir B. Smulders,

generalinis advokatas R. Norkus,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– Belgijos vyriausybės, atstovaujamos C. Pochet, L. Van den Broeck ir M. Van Regemorter,

– Europos Komisijos, atstovaujamos M. Carpus-Carcea, L. Haasbeek ir L. Puccio,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

* Proceso kalba: nyderlandų.

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2014 m. kovo 17 d. Tarybos reglamento (ES) Nr. 269/2014 dėl ribojamųjų priemonių, taikytinų atsižvelgiant į veiksmus, kuriais kenkiama Ukrainos teritoriniam vientisumui, suverenitetui ir nepriklausomybei arba į juos kėsinamasi (OL L 78, 2014, p. 6 ir klaidų ištaisymas OL L 140, 2022, p. 62), iš dalies pakeisto 2022 m. spalio 20 d. Tarybos įgyvendinimo reglamentu (ES) 2022/1985 (OL L 272I, 2022, p. 1; toliau – Reglamentas Nr. 269/2014), 2 straipsnio, 4 straipsnio 1 dalies b ir d punktų ir 9 straipsnio, ESS 19 straipsnio 1 dalies, SESV 57 straipsnio pirmos pastraipos ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 47 straipsnio išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant *Russisch-Kirgizisch Ontwikkelingsfonds* (Rusijos ir Kirgizijos plėtros fondas; toliau – FDRK) ir *Belgische Staat* (Belgijos valstybė), atstovaujamos finansų ministro, ginčą dėl Federalinės viešosios finansų tarnybos iždo generalinio administratoriaus atsisakymo patenkinti FDRK prašymą leisti pervesti lėšas į vieną iš jo sąskaitų, remiantis Reglamento 269/2014 6 ir 6b straipsniais.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

3 Reglamento 269/2014 6 konstatuojamojoje dalyje nustatyta:

„[Š]iuo reglamentu gerbiamos pagrindinės teisės ir principai, visų pirma tie, kurie pripažįstami [Chartijoje], visų pirma teisė į veiksmingą teisinę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą bei teisė į asmens duomenų apsaugą. Šis reglamentas turėtų būti taikomas paisant šių teisių ir principų[.]“

4 Šio reglamento 1 straipsnyje numatyta:

„Šiame reglamente vartojamų terminų apibrėžtys:

<…>

f) lėšų įšaldymas – bet kokio lėšų judėjimo, pervedimo, keitimo, naudojimo, galimybės jomis naudotis arba jų tvarkymo pakeičiant jų dydį, sumą, vietą, nuosavybę, valdymą, savybes, paskirtį arba atliekant bet kokius kitus pakeitimus, kurie leistų lėšas naudoti, įskaitant investicijų portfelio valdymą, draudimas;

<…>“

5 Minėto reglamento 2 straipsnyje numatyta:

„1. Įšaldomos visos I priede išvardytiems fiziniams ar juridiniams asmenims, subjektams ar organizacijoms ar su jais susijusiems fiziniams ar juridiniams asmenims, subjektams ar organizacijoms priklausančios, jų nuosavybe esančios, jų valdomos ar kontroliuojamos lėšos ir ekonominiai ištekliai.

2. Nesuteikiama galimybė I priede išvardytiems fiziniams ar juridiniams asmenims, subjektams ar organizacijoms ar su jais susijusiems fiziniams ar juridiniams asmenims, subjektams ar organizacijoms tiesiogiai arba netiesiogiai naudotis lėšomis ar ekonominiais ištekliais arba galimybė jais naudotis tų fizinių ar juridinių asmenų, subjektų arba organizacijų naudai.“

6 To paties reglamento 4 straipsnio 1 dalis suformuluota taip:

„1. Nukrypdamos nuo 2 straipsnio, valstybių narių kompetentingos institucijos gali leisti nutraukti tam tikrų lėšų arba ekonominių išteklių įšaldymą arba leisti naudotis tam tikromis lėšomis arba ekonominiais ištekliais tokiomis sąlygomis, kurias šios institucijos laiko tinkamomis, jei jos nustatė, kad lėšos ar ekonominiai ištekliai yra:

a) reikalingi I priede išvardytų fizinių ar juridinių asmenų, subjektų arba įstaigų, taip pat nuo tų fizinių asmenų priklausomų šeimos narių pagrindiniams poreikiams tenkinti, įskaitant mokėjimus už maisto produktus, nuomą arba hipoteką, vaistus ir gydymą, mokesčius, draudimo įmokas ir komunalines paslaugas;

b) skirti tik pagrįstiems profesiniams mokesčiams [honorarams] mokėti arba patirtoms išlaidoms, susijusioms su teisinių paslaugų teikimu, kompensuoti;

c) skirti tik mokesčiams arba aptarnavimo mokesčiams už kasdieninį įšaldytų lėšų arba ekonominių išteklių laikymą ar tvarkymą mokėti arba

d) reikalingi ypatingoms išlaidoms, jei atitinkama kompetentinga institucija kitų valstybių narių kompetentingoms institucijoms ir Komisijai ne vėliau kaip prieš dvi savaites iki leidimo suteikimo yra pranešusi motyvus, dėl kurių, jos nuomone, konkretus leidimas turėtų būti suteiktas arba

e) mokėtini į diplomatinės atstovybės ar konsulinės įstaigos arba tarptautinės organizacijos, kuri pagal tarptautinę teisę naudojasi imunitetais, priklausančią ar turimą sąskaitą arba iš jos tiek, kiek tokie mokėjimai skirti naudoti diplomatinės atstovybės ar konsulinės įstaigos arba tarptautinės organizacijos oficialiais tikslais.“

7 Reglamento Nr. 269/2014 6 ir 6b straipsniuose, nukrypstant nuo jo 2 straipsnio, numatyta nutraukti tam tikrų įšaldytų lėšų arba ekonominių išteklių įšaldymą arba leisti jais naudotis konkrečiais juose išvardytais atvejais.

8 Šio reglamento 9 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Draudžiama sąmoningai ir apgalvotai dalyvauti veikloje, kurios tikslas arba poveikis yra išvengti 2 dalyje nurodytų priemonių.“

Belgijos teisė

Įstatymas, kuriuo įsteigiamas biudžeto fondas, susijęs su antros eilutės teisine pagalba

9 2017 m. kovo 19 d. *Wet tot oprichting van een Begrotingsfonds voor de Juridische tweedelijnsbijstand* (Įstatymas, kuriuo įsteigiamas biudžeto fondas, susijęs su antros eilutės teisine pagalba; *Belgisch Staatsblad*, 2017 m. kovo 31 d., p. 46565) 4 straipsnio 4 dalyje nustatyta:

„Įmoka į fondą mokama kreipiantis į *Conseil d'Etat* (Valstybės Taryba) su reikalavimu atlyginti išskirtinę, moralinę ar materialinę žalą, skundu dėl panaikinimo, kasaciniu skundu, reikalavimu atlyginti žalą, taikyti laikinąsias apsaugos priemones administracinėje byloje, prieštaravimu, trečiojo asmens prieštaravimu arba prašymu atlikti peržiūrą.

<…>

Antrosios linijos teisinę pagalbą ar teisinę pagalbą gaunanti šalis *Conseil d'État* (Valstybės Taryba) ir *Conseil du contentieux des étrangers* (Užsieniečių ginčų taryba) neprivalo mokėti įmokos į fondą.

<…>“

Valstybės Tarybos procedūros reglamentas

10 Pagrindinėje byloje taikytinos redakcijos 1948 m. rugpjūčio 23 d. *Besluit van de Regent tot regeling van de rechtspleging voor de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State* (Regento nutarimas, nustatantis procedūrą *Conseil d'État* (Valstybės taryba) administracinių ginčų skyriuje; *Belgisch Staatsblad*, 1948 m. rugpjūčio 23 d., p. 6821; toliau – Valstybės Tarybos procedūros reglamentas) 66 straipsnio pirmoje pastraipoje numatyta:

„Bylinėjimosi išlaidos apima:

1) 70 straipsnyje nurodytas sumas;

<…>

6) 2017 m. kovo 19 d. Įstatymo, kuriuo įsteigiamas biudžeto fondas, susijęs su antros eilutės teisine pagalba 4 straipsnio 4 dalyje nurodyta įmoka.“

11 Valstybės Tarybos procedūros reglamento 70 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„200 eurų mokestis mokamas už:

<…>

2) skundus dėl įstatymų ir poįstatyminių aktų panaikinimo <…>

<…>“

12 Šio procedūros reglamento 71 straipsnis suformuluotas taip:

„70 straipsnyje nurodyti mokesčiai ir 66 straipsnio 6 punkte nurodyta įmoka mokami pervedant į Federalinės viešosios finansų tarnybos kompetentingos tarnybos atsiskaitomąją sąskaitą.

Kai tik atsiranda prievolė mokėti mokestį ir 66 straipsnio 6 punkte nurodytą įmoką, vyriausiasis administracijos pareigūnas skolininkui nusiunčia pavedimo blanką su struktūriniu pranešimu, leidžiančiu atlikti mokėjimą už procesinį veiksmą, su kuriuo jis susijęs.

<…>

Jeigu lėšos nebuvo gautos į pirmoje pastraipoje nurodytą sąskaitą per 30 dienų nuo pavedimo blanko gavimo, vyriausiasis administracijos pareigūnas paskirto audito skyriaus nario prašymu informuoja atitinkamą šalį, kad kolegija reikalavimą ar skundą atitinkamai laikys nepateiktu arba išbrauks iš registrų, nebent susijusi šalis paprašys būti išklausyta per 15 dienų.

<…>

Jei suinteresuotoji šalis paprašo būti išklausyta, valstybės paskirtas pirmininkas arba patarėjas sušaukia šalis nedelsiant atvykti į teismo posėdį. Šiuo klausimu apie prašymą išklausyti pranešama priešingai šaliai ir, jei reikia, įstojusiai į bylą šaliai.

Išklausiusi šalis ir paskirto audito skyriaus nario nuomonę, kolegija nedelsdama priima sprendimą ir nusprendžia pripažinti, kad reikalavimas ar skundas nebuvo pateikti, arba išbraukti juos iš registro, išskyrus atvejus, kai nustatoma *force majeure* ar neišvengiama klaida.“

13 Pagal *Grondwettelijk Hof* (Konstitucinis Teismas, Belgija) praktiką, Valstybės Tarybos procedūros reglamento 70 straipsnyje numatytas mokestis (toliau – žyminis mokestis) ir fiksuoto dydžio įmoka į biudžeto fondą, susijusi su antros eilės teisine pagalba (toliau – fiksuoto dydžio įmoka), numatyta šio reglamento 66 straipsnio 6 punkte, yra mokesčiai, kaip jie suprantami pagal Konstituciją.

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

14 FDRK yra subjektas, kurio lėšos *Euroclear Bank NV* įšaldytos pagal Reglamento 269/2014 2 straipsnį. Iš tiesų, kaip matyti iš 2023 m. sausio 26 d. Federalinės viešosios finansų tarnybos iždo generalinio administratoriaus sprendimo, kuris yra ginčo pagrindinėje byloje dalykas, iš penkių FDRK tarybos, kuri yra aukščiausias šio subjekto sprendimus priimantis organas, narių du buvo Rusijos vyriausybės nariai, o trečiasis buvo VEB.RF, t. y. finansų plėtros įstaigos, įtrauktos į šio reglamento I priede esantį subjektų sąrašą, narys.

15 FDRK Iždo generalinei administracijai pateikė iš eilės tris prašymus, kad *Euroclear Bank* būtų leista į vieną iš jos sąskaitų pervesti 162 945 017,64 JAV dolerių (USD) sumą. Konkrečiau kalbant, trečiajame iš šių prašymų, pateiktame 2023 m. sausio 4 d. remiantis minėto reglamento 6 ir 6b straipsniais, jis išreiškė pageidavimą, kad šiai banko įstaigai būtų leista, pirma, atlikti šį lėšų pervedimą ir, antra, nutraukti šios sumos neviršijančių grynųjų pinigų ir parduotų nurodytų vertybinių popierių įšaldymą, pervedant pajamas į vieną iš jos sąskaitų.

16 2023 m. sausio 26 d. sprendimu Federalinės viešosios finansų tarnybos iždo generalinis administratorius atmetė šiuos prašymus. Šiuo klausimu jis nusprendė, kad, remiantis naujausia turima informacija, šio sprendimo 14 punkte nurodyti trys fiziniai asmenys yra FDRK aukščiausio sprendimų priėmimo organo nariai ir pagal teisės aktus galėjo turėti lemiamą įtaką FDRK. Tuo remdamasis jis padarė išvadą, kad jo lėšos *Euroclear Bank* turėjo likti įšaldytos, kol FDRK neįrodė, kad jis faktiškai nebuvo kontroliuojamas asmens ar subjekto, kuriam taikomas lėšų įšaldymas.

17 2023 m. balandžio 6 d. FDRK apskundė šį sprendimą *Raad van State* (Valstybės Taryba), prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui. Žyminio mokesčio ir fiksuoto dydžio įmokos, mokėtinų už šį skundą, kurių bendra suma yra 224 EUR, mokėjimo terminas buvo 2023 m. rugpjūčio 14 d. Tačiau FDRK šią sumą į nurodytą atsiskaitomąją sąskaitą pervedė tik 2023 m. rugsėjo 1 d.

18 2023 m. rugsėjo 14 d. prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pranešė FDRK apie Valstybės Tarybos procedūros reglamento 71 straipsnio ketvirtoje pastraipoje nurodytą procedūrą. Jis paprašė būti išklausytas pagal šią nuostatą. Šalys buvo pakviestos į 2024 m. vasario 28 d. vykusį posėdį.

19 Savo prašyme FDRK, pirma, teigė, kad negalėjo laiku sumokėti žyminio mokesčio ir fiksuoto dydžio įmokos, nes jo lėšos *Euroclear Bank* buvo įšaldytos, kaip matyti iš šio sprendimo 16 punkte nurodyto sprendimo, priimto pagal Reglamento 269/2014 2 straipsnį. Antra, FDRK mano, kad sankcijos, susijusios su tokiu laiku neatliktu mokėjimu, taikymas, numatytas Valstybės Tarybos procedūros reglamento 71 straipsnio ketvirtoje–septintoje pastraipose, t. y. jo skundo pripažinimas nepateiktu arba šio skundo išbraukimas iš registro, yra akivaizdžiai nepagrįstas ir neproporcingai apriboja jo teisę kreiptis į teismą. Šiuo klausimu jis pabrėžia, kad kreipėsi į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusį teismą būtent dėl to, kad mano, jog tokiu sprendimu jo lėšų įšaldymas nebuvo panaikintas klaidingai. Trečia, jis padarė išvadą, kad ši situacija yra *force majeure* atvejis ir kad dėl šios priežasties ši sankcija negali būti taikoma.

20 Paruošiamojoje posėdžio stadijoje prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas paprašė šalių per posėdį pateikti savo nuomonę dėl šių klausimų:

„1) (1 klausimas) ar galima pagal [Reglamentą 269/2014] prašyti (ir gauti) leidimą atšaukti tam tikrų įšaldytų lėšų ar ekonominių išteklių įšaldymą arba leisti naudotis tam tikromis pareiškėjo lėšomis ar ekonominiais ištekliais, jeigu tos lėšos ar ekonominiai ištekliai yra skirti išimtinai atsiskaitymui, šiuo atveju, žyminio mokesčio [(žr., visų pirma, minėto reglamento 4 straipsnio 1 dalies b punktą, taip pat bet kurią kitą nuostatą (šio reglamento ar kito), kurią šalys galėtų nurodyti, jei taikytina),] ir,

– (A papildomas klausimas) jeigu būtų laikoma, kad tokia galimybė egzistuoja, ar pareiškėjas (laiku) paprašė „kompetentingos institucijos“ (atsižvelgiant į tai, kad šiuo atveju reikia remtis „[Europos Sąjungos] geriausios ribojamųjų priemonių veiksmingo įgyvendinimo praktikos“ (2022 m. birželio 27 d. [Europos Sąjungos] Tarybos Generalinio sekretoriato sprendim[o] Nr. 10572/22) 80 gaire, kad būtų galima atsakyti į šį klausimą) ir, jei taip, koks yra „kompetentingos institucijos“ sprendimas dėl šio prašymo. Atsakymą reikia pagrįsti dokumentais.

2) (2 klausimas) ar pareiškėjas gali pasinaudoti teisine pagalba, numatyta [Valstybės Tarybos] Bendrojo procedūros reglamento 78 ir paskesniuose straipsniuose, kiek tai susiję su teise kreiptis į teismą.“

21 Atsakydamas į šiuos klausimus FDRK nurodė, kad Reglamento 269/2014 4 straipsnio 1 dalies b punktas nagrinėjamu atveju netaikytinas. Grįsdamas šį teiginį jis tvirtina, pirma, kad žyminis mokestis ir fiksuoto dydžio įmoka yra valdžios institucijų renkami mokesčiai. Antra, jis teigia, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nėra paslaugų teikėjas, atsižvelgiant į SESV 57 straipsnyje pateiktą sąvokos „paslaugos“ apibrėžtį. Konkrečiai kalbant, šis teismas nevykdo ekonominės veiklos, kaip antai nurodytos šioje nuostatoje. Taigi žyminis mokestis ir

fiksuoto dydžio įmoka nėra išlaidos, patirtos siekiant užsitikrinti teisininkų paslaugas. Tuo remdamasi FDRK daro išvadą, kad pagal šio 4 straipsnio 1 dalies b punktą jis negalėjo nei prašyti leidimo nutraukti tam tikrų įšaldytų lėšų ar ekonominių išteklių įšaldymą, nei jį gauti. Be to, jis priduria, kad pagal Reglamentą 269/2014 prašymų nutraukti įšaldymą nagrinėjimo terminas yra keli mėnesiai, todėl sprendimas dėl tokio prašymo bet kuriuo atveju būtų priimtas per vėlai. Tuo remdamasis jis palaiko savo argumentus, kad šiuo atveju yra *force majeure* atvejis, dėl kurio negalima taikyti Valstybės Tarybos procedūros reglamento 71 straipsnio ketvirtoje–septintoje pastraipose numatytos sankcijos.

22 Atsakovė pagrindinėje byloje, priešingai, teigia, kad pagal Reglamento 269/2014 4 straipsnio 1 dalies b punktą FDRK leidžiama prašyti nutraukti lėšų ar ekonominių išteklių įšaldymą arba leisti jais naudotis, jeigu jie skirti tik tam, kad būtų sumokėtas žyminis mokestis. Tačiau FDRK nepateikė tokio prašymo, todėl šiuo atveju nebuvo *force majeure* arba neišvengiamos klaidos, kaip tai suprantama pagal Valstybės Tarybos procedūros reglamento 71 straipsnio septintą pastraipą.

23 Tačiau šios šalys sutaria, kad FDRK neturi galimybės pasinaudoti Valstybės Tarybos procedūros reglamento 78 ir paskesniuose straipsniuose numatyta teisinės pagalbos galimybe.

24 Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas konstatuoja, kad kyla neaiškumų dėl to, ar Reglamento 269/2014 4 straipsnio 1 dalies b punktas turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį neleidžiama, kad žyminis mokestis ir fiksuoto dydžio įmoka, turimi sumokėti siekiant pareikšti skundą dėl nacionalinės priemonės, kuria įgyvendinamas Reglamentas 269/2014, būtų pripažinti „išlaidomis, susijusiomis su teisinių paslaugų teikimu“, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą.

25 Konkrečiau kalbant, jam kyla klausimas, ar šią nuostatą galima aiškinti kitaip, nei siūlo FDRK, t. y. kad sąvoka „teisin[ės] paslaug[os]“ apima teisines paslaugas teikiant pagalbą juridiniam asmeniui, kuriam taikomos sankcijos, kaip antai FDRK, arba jam atstovaujant nacionaliniame teisme pareiškiant skundą dėl nacionalinės priemonės, kuria įgyvendinamas Reglamentas Nr. 269/2014, ir ar pagal šį aiškinimą žyminis mokestis ir fiksuoto dydžio įmoka, kuriuos būtina sumokėti siekiant pareikšti tokį skundą, negali būti pripažinti „išlaidomis, susijusiomis su teisinių paslaugų teikimu“, dėl kurių būtų galima nutraukti lėšų įšaldymą.

26 Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad prireikus reikia atsižvelgti į pagrindinę teisę kreiptis į teismą, garantuojamą Chartijos 47 straipsnyje ir primintą Reglamento 269/2014 6 konstatuojamojoje dalyje, siejamą su ESS 19 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje valstybėms narėms numatyta pareiga nustatyti teisių gynimo priemones, būtinas užtikrinant veiksmingą teisminę gynybą Sąjungos teisės reglamentuojančiose srityse. Jis taip pat pažymi, kad, FDRK teigimu, taip pat reikia atsižvelgti į SESV 57 straipsnį.

27 Galiausiai jis pažymi, kad atsakovė pagrindinėje byloje taip pat remiasi Reglamento 269/2014 4 straipsnio 1 dalies d punkte numatyta galimybe nutraukti tam tikrų lėšų ar ekonominių išteklių įšaldymą, jeigu jie „reikalingi ypatingoms išlaidoms“ padengti. Jis mano, kad teisingas pastarojo žodžių junginio aiškinimas šioje byloje taip pat svarbus, nes kyla klausimas, ar ši sąvoka apima žyminį mokestį ir fiksuoto dydžio įmoką.

28 Tokiomis aplinkybėmis *Raad van State* (Valstybės Taryba) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar [Reglamento 269/2014] 4 straipsnio 1 dalies b punktas, jei taikoma, siejamas su šio reglamento 2 ir 9 straipsniais bei SESV 57 straipsnio pirmoje pastraipoje apibrėžta „paslaugų“ sąvoka, su [Chartijos] 47 straipsnyje garantuojama pagrindine teise kreiptis į teismus ir ESS 19 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje nustatyta valstybių narių pareiga numatyti teisių gynimo priemones, būtinas užtikrinant veiksmingą teisminę gynybą Sąjungos teisės reglamentuojančiose srityse, turi būti aiškinamas taip, kad žyminis mokestis ir fiksuoto dydžio įmoka į biudžeto fondą, kurie pagal nacionalinę teisę tenka pareiškėjui ir pagal šią teisę priskirtini prie mokesčių, turimų sumokėti nacionaliniame teisme pareiškiant skundą dėl nacionalinės priemonės, kuria įgyvendinamas Reglamentas 269/2014, nepatenka į minėtoje reglamento nuostatoje nurodytų „išlaid[ų], susijusi[ų] su teisinių paslaugų teikimu“, taikymo sritį, ir todėl kompetentingos institucijos negali leisti naudoti tam tikrų lėšų ar ekonominių išteklių šiam žyminiam mokesčiui ir šiai įmokai sumokėti, kai pareiškiamas skundas dėl nacionalinės priemonės, kuria įgyvendinamas Reglamentas 269/2014?

2. Ar [Reglamento 269/2014] 4 straipsnio 1 dalies d punktas, jei taikoma, siejamas su šio reglamento 2 ir 9 straipsniais, su [Chartijos] 47 straipsnyje garantuojama pagrindine teise kreiptis į teismus ir [ESS] 19 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje nustatyta valstybių narių pareiga numatyti teisių gynimo priemones, būtinas užtikrinant veiksmingą teisminę gynybą Sąjungos teisės reglamentuojančiose srityse, turi būti aiškinamas taip, kad žyminis mokestis ir fiksuoto dydžio įmoka į biudžeto fondą, kurie pagal nacionalinę teisę tenka pareiškėjui ir pagal šią teisę priskirtini prie mokesčių, turimų sumokėti nacionaliniame teisme pareiškiant skundą dėl nacionalinės priemonės, kuria įgyvendinamas Reglamentas 269/2014, nepatenka į minėtos reglamento nuostatos formuluotės „reikalingi ypatingoms išlaidoms“ taikymo sritį, ir todėl kompetentingos institucijos negali leisti naudoti tam tikrų lėšų ar ekonominių išteklių šiam žyminiam mokesčiui ir įmokai sumokėti, kai pareiškiamas skundas dėl nacionalinės priemonės, kuria įgyvendinamas Reglamentas 269/2014?“

Dėl prejudicinių klausimų

29 Pirmiausia reikia priminti, kad, remiantis suformuota jurisprudencija, vykstant SESV 267 straipsnyje įtvirtintai nacionalinių teismų ir Teisingumo Teismo bendradarbiavimo procedūrai, pastarasis nacionaliniam teismui turi pateikti naudingą atsakymą, kuris leistų išnagrinėti jam pateiktą bylą. Tokiu atveju Teisingumo Teismui gali tekti performuluoti jam pateiktus klausimus. Be to, Teisingumo Teismas gali manyti esant reikalinga atsižvelgti į Sąjungos teisės normas, kurių nacionalinis teismas nenurodė savo klausimuose (2019 m. gruodžio 5 d. Sprendimo *Centraal Justitieel Incassobureau (Finansinių baudų pripažinimas ir vykdymas)*, C-671/18, EU:C:2019:1054, 26 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

30 Nagrinėjamu atveju, pirma, pateikti klausimai iš esmės susiję su valstybių narių galimybe remiantis Reglamento Nr. 269/2014 4 straipsniu ir nukrypstant nuo jo 2 straipsnio leisti nutraukti pagal šį straipsnį įšaldytų lėšų ar ekonominių išteklių įšaldymą arba leisti jais naudotis, jeigu jų nacionalinėje teisėje reikalaujama sumokėti žyminį mokestį ir fiksuoto dydžio įmoką už skundo dėl panaikinimo pateikimą. Todėl neatrodo, kad dėl šių klausimų reikėtų aiškinti šio reglamento 9 straipsnį, susijusį su draudimu sąmoningai ir tyčia dalyvauti veikloje, kurios tikslas ar poveikis yra apeiti šio reglamento 2 straipsnyje nurodytas priemones.

31 Antra, šiuose klausimuose prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad pagal nacionalinę teisę žyminiai mokesčiai ir fiksuoto dydžio įmoka kvalifikuojami kaip viešosios valdžios institucijų renkami mokesčiai; FDRK šiuo kvalifikavimu remiasi pagrindinėje byloje. Reglamento 269/2014 4 straipsnio 1 dalies a punkte numatyta nutraukti lėšų įšaldymą arba leisti jomis naudotis, be kita ko, mokesčiams sumokėti. Šiomis aplinkybėmis, nors savo klausimais minėtas teismas konkrečiai neprašo išaiškinti šios nuostatos, reikia manyti, kad ji svarbi atsakant į juos.

32 Taigi reikia konstatuoti, kad savo klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Reglamento 269/2014 4 straipsnio 1 dalies a, b ir d punktai, siejami su šio reglamento 2 straipsniu, Chartijos 47 straipsniu ir SESV 57 straipsnio pirma pastraipa, turi būti aiškinami taip, kad jie taikytini tuo atveju, kai nutraukiamas tam tikrų lėšų ar ekonominių išteklių įšaldymas arba leidžiama jais naudotis žyminio mokesčio ir fiksuoto dydžio įmokos, pagal nacionalinę teisę turimų sumokėti, kai pateikiamas skundas dėl nacionalinės priemonės, kuria įgyvendinamas šis reglamentas, sumokėjimo tikslais.

33 Pagal Reglamento 269/2014 4 straipsnio 1 dalies b punktą, valstybių narių kompetentingos institucijos gali leisti nutraukti tam tikrų lėšų arba ekonominių išteklių įšaldymą arba leisti naudotis tam tikromis lėšomis arba ekonominiais ištekliais tokiomis sąlygomis, kurias šios institucijos laiko tinkamomis, jei jos nustatė, kad lėšos ar ekonominiai ištekliai skirti tik pagrįstiems profesiniams mokesčiams mokėti arba patirtoms išlaidoms, susijusioms su teisinių paslaugų teikimu, kompensuoti.

34 Šiuo atžvilgiu galima pažymėti, kaip tai padarė Belgijos vyriausybė ir Komisija, kad kai kuriose šios nuostatos kalbinėse versijose, pavyzdžiui, anglų ir olandų kalbomis, nėra nuorodos, kaip prancūzų kalba, į „išlaid[as], susijus[ias] su teisinių [teisininkų] paslaugų teikimu“, bet nurodomos „išlaidos, patirtos teikiant teisines paslaugas“.

35 Darytina išvada, kad nors tos pačios nuostatos formuluotė prancūzų kalba gali atrodyti susijusi tik su išlaidomis, patirtomis mokant už teisinių paslaugų teikimą, jos formuluotė kitose kalbinėse versijose taip pat apima su tokia paslauga susijusias išlaidas.

36 Remiantis suformuota jurisprudencija, Sąjungos teisės nuostatos turi būti aiškinamos ir taikomos vienodai, atsižvelgiant į versijas, parengtas visomis Sąjungos kalbomis, o esant įvairių kalbinių versijų neatitikimų nagrinėjama nuostata turi būti aiškinama atsižvelgiant į teisės akto, kurio dalis ji yra, bendrą struktūrą ir tikslą (2023 m. sausio 17 d. Sprendimo *Ispanija / Komisija*, C-632/20 P, EU:C:2023:28, 42 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

37 Nagrinėjamu atveju reikia pažymėti, kad Reglamento 269/2014 4 straipsnio 1 dalies nuostatos turi būti aiškinamos atsižvelgiant į šio reglamento 6 konstatuojamąją dalį, kurioje, be kita ko, nurodyta, kad šis reglamentas turi būti taikomas laikantis Chartijoje pripažintų pagrindinių teisių ir principų, visų pirma teisės į veiksmingą teisinę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą.

38 Šiuo klausimu Teisingumo Teismas panašiomis aplinkybėmis, susijusiomis su 2006 m. gegužės 18 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 765/2006 dėl Baltarusijai taikomų ribojamųjų priemonių (OL L 134, 2006, p. 1), iš dalies pakeistu 2011 m. sausio 31 d. Tarybos įgyvendinimo reglamentu (ES) Nr. 84/2011 (OL L 28, 2011, p. 17), ir 2011 m. birželio 20 d. Tarybos reglamentu (ES) Nr. 588/2011 (OL L 161, 2011, p. 1), jau yra nusprendęs, kad kompetentinga nacionalinė institucija, priimdama sprendimą dėl prašymo nutraukti lėšų įšaldymą pagal Reglamento

Nr. 765/2006 3 straipsnio 1 dalies b punktą, įgyvendina Sąjungos teisę. Darytina išvada, kad pagal Chartijos 51 straipsnio 1 dalį ji privalo laikytis Chartijos (2014 m. birželio 12 d. Sprendimo *Peftiev*, C-314/13, EU:C:2014:1645, 24 punktas).

39 Atsižvelgiant į tai, reikia pažymėti, kad Reglamento Nr. 269/2014 4 straipsnio 1 dalies b punkte numatytu lėšų ar ekonominių išteklių įšaldymo nutraukimo pagrindu, neatsižvelgiant į šios nuostatos kalbinę versiją, kuria remiamasi, siekiama sudaryti palankesnes sąlygas asmenims ir subjektams, kurių turtas yra įšaldytas, gauti teisines paslaugas, kad būtų užtikrinta jų interesų gynyba. Todėl minėta nuostata turi būti aiškinama laikantis Chartijos 47 straipsnyje nustatytų reikalavimų, t. y. kad šių lėšų įšaldymas negali lemti to, kad šie asmenys netektų veiksmingos teisės kreiptis į teismą (šiuo klausimu žr. 2014 m. birželio 12 d. Sprendimo *Peftiev*, C-314/13, EU:C:2014:1645, 25 ir 26 punktus).

40 Konkrečiau kalbant, galima priminti, kad pagal Chartijos 47 straipsnio antros pastraipos antrą sakinį kiekvienas asmuo turi turėti galimybę gauti teisinę pagalbą, būti ginamas ir atstovaujamas.

41 Taigi Reglamento Nr. 269/2014 4 straipsnio 1 dalies b punktas turi būti aiškinamas atsižvelgiant į šią Chartijos nuostatą taip, kad nuoroda į „pagrįst[ų] profesin[ių] mokesč[ių] [honorarų] mokė[jimą] arba patirt[ų] išlaid[ų], susijus[ių] su teisinių paslaugų teikimu, kompens[avimą]“ gali apimti visas išlaidas, patirtas siekiant, kad asmeniui, subjektui ar organizacijai, kurių turtas įšaldytas, būtų atstovaujama teisme.

42 Atsižvelgiant į tai, žyminio mokesčio ir fiksuoto dydžio įmokos sumokėjimas pareiškiant skundą negali būti laikomas išlaidomis, patirtomis siekiant, kad asmeniui, subjektui ar organizacijai būtų atstovaujama teisme.

43 Iš tiesų nuoroda į „pagrįst[ų] profesin[ių] mokesč[ių] [honorarų] mokė[jimą] arba patirt[ų] išlaid[ų], susijus[ių] su teisinių paslaugų teikimu, kompens[avimą]“ rodo, kad sąvoka „patirt[ų] išlaid[ų], susijus[ių] su teisinių paslaugų teikimu, kompens[avimas]“ apima kitas išlaidas nei honorarai, kuriuos gali tekti sumokėti asmeniui, subjektui ar organizacijai, besinaudojantiems advokato ar kito teisės specialisto, įgalioto atstovauti teisme, paslaugomis.

44 Vis dėlto žyminio mokesčio arba fiksuoto dydžio įmokos mokėjimas, kaip antai nurodyti teismo klausimuose, neatitinka nei pagrįstų honorarų atlyginimo, nei išlaidų, patirtų siekiant padengti kitas išlaidas nei honorarai, kuriuos gali patirti asmuo, subjektas ar organizacija, besinaudojantis advokato ar kito teisę turinčio specialisto paslaugomis, kad galėtų būti atstovaujamas teisme.

45 Pirma, Teisingumo Teismas nusprendė, kad veikla, kurią apima sąvoka „teisinio konsultavimo paslaugos“, kaip ji suprantama pagal 2014 m. liepos 31 d. Tarybos reglamento (ES) Nr. 833/2014 dėl ribojamųjų priemonių atsižvelgiant į Rusijos veiksmus, kuriais destabilizuojama padėtis Ukrainoje (OL L 229, 2014, p. 1), iš dalies pakeisto 2022 m. spalio 6 d. Tarybos reglamentu (ES) 2022/1904 (OL L 259 I, 2022, p. 3), 5n straipsnio 2 dalį, aiškiai skiriasi nuo veiklos, kurią gali tekti vykdyti valdžios institucijoms ar bet kuriam kitam subjektui, kuriam valstybė pavedė, kontroliuojant šioms institucijoms, vykdyti bendrojo intereso užduotį ir kuriam šiuo tikslu suteikti tam tikri privalomi įgaliojimai piliečių atžvilgiu. Šių institucijų užduotis nėra teikti paslaugas, kurias sudaro nuomonių teisės klausimais teikimas asmenims, siekiant remti ar ginti konkrečius šių asmenų interesus (2024 m. rugsėjo 5 d. Sprendimo *Jemerak*, C-109/23, EU:C:2024:681, 41 punktas).

46 Antra, kaip matyti iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, pateikti klausimai susiję su situacija, kai toks mokestis ir tokia fiksuoto dydžio įmoka pagal nacionalinę teisę nustatomi ne dėl to, kad atitinkamas asmuo, subjektas ar organizacija naudojosi advokato paslaugomis, bet dėl to, kad šis asmuo, subjektas ar organizacija pareiškė skundą atitinkamame teisme. Taigi iš to reikia daryti išvadą, kad tokiu atveju minėti mokestis ir įmoka gali būti nustatyti pareiškėjui, neatsižvelgiant į tai, ar jam atstovauja advokatas, ar kitas šiuo tikslu įgaliotas teisės specialistas.

47 Vis dėlto reikia pažymėti, kad Reglamento Nr. 269/2014 4 straipsnio 1 dalies a punkte kaip lėšų ir išteklių, reikalingų siekiant patenkinti asmenų, subjektų ar organizacijų, kurių lėšos įšaldytos, pagrindinius poreikius, įšaldymo nutraukimo arba leidimo naudotis pavyzdys aiškiai nurodytas toks įšaldymo nutraukimas arba leidimas naudotis siekiant sumokėti mokesčius.

48 Šiuo klausimu, pirma, reikia konstatuoti, kad šioje nuostatoje nuoroda į „mokesčius“ kaip išlaidas, „reikalingas [šių asmenų, subjektų ar organizacijų] pagrindiniams poreikiams tenkinti“, nesant kitų patikslinimų, turi būti aiškinama kaip reiškianti bet kokią privalomąją įmoką viešosioms išlaidoms, kurias jie turi sumokėti, padengti.

49 Antra, dėl žodžių junginio „reikalingas [<…>] pagrindiniams poreikiams tenkinti“ Reglamento 269/2014 4 straipsnio 1 dalies a punkte reikia pažymėti, kad, kaip matyti iš šio reglamento 6 konstatuojamosios dalies, ji turi būti aiškinama kaip apimanti, be kita ko, išlaidas, reikalingas siekiant užtikrinti asmenų, subjektų ar įstaigų pagrindines teises, visų pirma teisę į veiksmingą teisinę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą, saugomas pagal Chartijos 47 straipsnį.

50 Todėl žyminis mokestis ir fiksuoto dydžio įmoka, kaip antai nurodyti pateiktuose klausimuose, kuriuos turi sumokėti toks asmuo, subjektas ar organizacija, kad galėtų pareikšti skundą dėl sprendimo, kuriuo įgyvendinant Reglamentą 269/2014 atmestas jų prašymas dėl jų lėšų įšaldymo nutraukimo, turi būti laikomi mokesčiais, kaip tai suprantama pagal šio reglamento 4 straipsnio 1 dalies a punktą, kurių mokėjimas yra reikalingas jų „pagrindiniams poreikiams tenkinti“, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą.

51 Šio aiškinimo nepaneigia tai, kad pagal Chartijos 47 straipsnio trečią pastraipą nemokama teisinė pagalba suteikiama asmenims, neturintiems pakankamai lėšų, jeigu ši pagalba būtina siekiant užtikrinti teisę į veiksmingą teisingumą.

52 Iš tiesų, kai Reglamento Nr. 269/2014 I priede pateiktame sąraše nurodytas asmuo, subjektas ar įstaiga arba su juo susijęs asmuo ar subjektas turi pareikšti skundą teisme, už kurio palikimą teismo registre reikia sumokėti privalomą įmoką, šis asmuo, subjektas ar įstaiga negali būti laikomi nepasiturinčiais dėl to, kad įšaldytos jų lėšos, bet, priešingai, šiuo tikslu turi prašyti nutraukti kai kurių iš jų įšaldymą, jeigu tenkinamos visos šio reglamento 4 straipsnio 1 dalies a punkte numatytos sąlygos. Iš esmės ši nuostata savaime draudžia kompetentingai nacionalinei institucijai atsisakyti nutraukti lėšų įšaldymą tuo pagrindu, kad toks asmuo galėtų kreiptis teisinės pagalbos (pagal analogiją žr., 2014 m. birželio 12 d. Sprendimo *Peftiev*, C-314/13, EU:C:2014:1645, 31 punktą).

53 Atrodo, kad minėto reglamento 4 straipsnio 1 dalies d punkto aiškinti nereikia, nes šio sprendimo 50 punkte konstatuota, kad žyminio mokesčio ir fiksuoto dydžio įmokos mokėjimas gali būti taikomas pagal to paties reglamento 4 straipsnio 1 dalies a punktą.

54 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pateiktus klausimus reikia atsakyti, kad Reglamento 269/2014 4 straipsnio 1 dalies a punktas, siejamas su Chartijos 47 straipsniu, turi būti aiškinamas taip, kad jis taikytinas tuo atveju, kai nutraukiamas tam tikrų lėšų ar ekonominių išteklių įšaldymas arba leidžiama jais naudotis norint sumokėti žyminį mokestį ir fiksuoto dydžio įmoką, kurie pagal nacionalinę teisę turi būti sumokėti, kai pateikiamas skundas dėl nacionalinės priemonės, kuria įgyvendinamas šis reglamentas.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

55 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (dešimtoji kolegija) nusprendžia:

2014 m. kovo 17 d. Tarybos reglamento (ES) Nr. 269/2014 dėl ribojamųjų priemonių, taikytinų atsižvelgiant į veiksmus, kuriais kenkiama Ukrainos teritoriniam vientisumui, suverenitetui ir nepriklausomybei arba į juos kėsinamasi, iš dalies pakeisto 2022 m. spalio 20 d. Tarybos įgyvendinimo reglamentu (ES) 2022/1985, 4 straipsnio 1 dalies a punktas, siejamas su Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsniu,

turi būti aiškinamas taip:

jis taikytinas tuo atveju, kai nutraukiamas tam tikrų lėšų ar ekonominių išteklių įšaldymas arba leidžiama jais naudotis norint sumokėti žyminį mokestį ir fiksuoto dydžio įmoką, kurie pagal nacionalinę teisę turi būti sumokėti, kai pateikiamas skundas dėl nacionalinės priemonės, kuria įgyvendinamas šis reglamentas.

Parašai.